

KASBIY TA'LIM TASHKILOTLARIDA PSIXOLOGIK SOGL'OM MUHIT YARATISH

Abdullaeva Dilbaroy Turg'unboevna

Asaka Abu Ali ibn Sino nomidagi Jamoat salomatligi texnikumi psixologi

Annotatsiya: Kasbiy ta'lim tizimi jamiyatda yetuk, bilimli va raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashda asosiy o'rin tutadi. Ushbu jarayonda tashkilotlarda faqatgina professional bilimlarni egallash emas, balki shaxsiy taraqqiyot, ijtimoiy-psixologik rivojlanish ham muhim ahamiyat kasb etadi. Kasbiy ta'lim muassasalari o'quvchi-yoshlar hayotida tug'ma qobiliyatlarni ro'yobga chiqarish, kasb sirlarini egallash, o'zini anglash va kelajak hayotini belgilashning muhim zaminiga aylanadi. Psixologik sog'lom muhit yaratilishi ta'lim jarayonining samaradorligiga, o'qituvchilar va o'quvchilar faolligiga to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatadi. Sog'lom psixologik muhit mavjud bo'lgan taqdirda, o'quvchilar o'zlarini erkin his qilishadi, o'z fikrlarini ochiq bayon etishlari mumkin, shuningdek, stress va psixologik bosimlardan holi bo'lishadi. Bunda ijobiy muhitni shakllantirish, o'zaro hurmat va qadriyatlarni mustahkamlash, hamkorlikda ishlashga o'rgatish asosiy maqsadga aylanadi.

Kalit so'zlar: kasbiy ta'lim, psixologik muhit, sog'lom muhit, jamoa, o'quvchi, pedagog, psixologik barqarorlik, ijtimoiy taraqqiyot.

Sog'lom muhitda ishonch, samimiylilik, mehr-oqibat, adolat, tenglik kabi qadriyatlar ustuvor ahamiyat kasb etadi. Bu kabi mezonlar o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi munosabatlarni, unga bo'lgan ishonchni mustahkamlaydi, jamoada faoliyat yuritayotgan har bir a'zoning ijobiy kayfiyatda bo'lishiga sabab bo'ladi. Kasbiy ta'lim muassasalarida psixologik iqlimni yaxshilash uchun eng avvalo, o'zaro hurmat, ochiqlik va samimiyatga asoslangan muloqotni shakllantirish lozim. Bu borada tashkilot rahbari va psixolog muhim rol o'ynaydi. O'quvchi va o'qituvchilar bir-birini e'tirof etishi, har bir inson fikriga hurmat bilan qarashi kerak. Shunday muhitda har kim o'zining ijtimoiy va kasbiy rivoji uchun zarur bilim va ko'nikmalarni mustahkamlashga intiladi. Psixologik sog'lom muhitda ijobiy emotsional holat, madaniy muloqot va munosabatlar, samimiylilik, ishonch va yordam o'z o'rnini topadi. Odamlar o'zini qadrlangan, ko'makka muhtoj bo'lsa yordam ololadigan tuyg'uga ega bo'lishi muhimdir. Jamoada sog'lom axloqiy psixologik muhit hukm sursa, o'quvchilar kasbiy mahoratini namoyish etishlari, o'qishda yuqori natijalarga erishishlari mumkin bo'ladi.

Ta'lim tashkilotlarida sog'lom psixologik muhit yaratilishi uchun tizimli yondashuv talab etiladi. Odatda psixologik treninglar, maslahatlar, suhbatlar va yig'ilishlar tashkil etiladi va bunga barcha ishtirokchilar jalb qilinadi. Psixologlar

o'quvchilar va pedagoglarga doimiy psixologik ko'mak ko'rsatib turishi kerak. Har bir o'quvchi shaxsini chuqur o'rganish, kichik guruhlarda ishlashga rag'batlantirish muhim amaliy vosita hisoblanadi. Yig'ilish va seminarlar orqali jamoada hamjihatlik, bir-birini qo'llab-quvvatlash muhitini shakllantirish lozim. Muassasada adolat, tenglik va ochiqlik qadriyatlari asosiy tamoyillar bo'lishi kerak. Bu jarayonda har bir inson o'z fikrini bema'lol ayta olishi, tanqidiy mulohazalarga ochiq bo'lishi zarur. Kasbiy ta'lim muassasalarida sog'lom muhitning bo'lishi o'quv jarayonida sodir bo'lishi mumkin bo'lgan nizolar, tushunmovchiliklar va stresslarni oldini olishga yordam beradi. O'qituvchilarning pedagogik va psixologik savodxonligi, o'quvchilarga individual yondashuvi muhim ahamiyatga ega bo'ladi. Har bir o'quvchi shaxsiy qiymat sifatida qabul qilinadi va uning o'ziga xos xususiyatlariga mos sharoit yaratiladi. Sog'lom muhitda ishonch va ochiqlik asosida ma'naviy va ahloqiy tarbiya ham olib borilishi kerak. O'quvchi va jamoa a'zolarining ijtimoiy-madaniy faoliyati, hamkorligi va jamoaviy ishlarni tashkil qilishda ular o'z yetakchilik va tashabbuskorlik ko'nikmalarini namoyon etadilar. Jamoada sog'lom muhit yaratish jamiyat taraqqiyotiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Psixologik sog'lom muhitni shakllantirishda har bir pedagog va rahbar kasbiy barkamollik, yuksak madaniyat, insonga yurakdan yondashish fazilatlariga ega bo'lishi lozim. Buning natijasida o'quvchilar va pedagoglar faolligi, kasbiy faoliyatga bo'lgan qiziqishi ortadi, o'zini anglash va hurmat qilish tuyg'usi kuchayadi. O'qituvchi muhitidagi do'stlik, madaniy muloqot, ochiq va ijobiy munosabatlar o'quvchilar psixikasining barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi [1].

Jamiyat taraqqiyotida kasbiy ta'lim tashkilotlari stsenariysi kuchli shaxslarni tayyorlashda yetakchi o'rin egallaydi. Sog'lom muhit va psixologik qo'llab-quvvatlash orqali yoshlar o'z kasbiy orzu va intilishlarini amalga oshiradi. Zamonaviy ijtimoiy talablar asosida tashkilotda turli innovatsion texnologiyalar, mahsuldor treninglar, professional stimulatsiya va tan olinish tizimlarini joriy etish, psixologik muvozanatni saqlashga ko'maklashadi. O'quvchilar uchun insonparvarlik tamoyillari asosida psixologik yordam ko'rsatish, konsultatsiya va trening o'tkazish, ijtimoiy faoliyatga, madaniy va sport tadbirlariga jalb qilish muhim ahamiyatga ega. Bu jarayon pedagog va psixologlardan mas'uliyat, kuchli kasbiy bilim va tajriba hamda mehr-muhabbat talab etadi. Psixologik sog'lom muhitga ega bo'lgan muassasada innovatsion g'oyalar ilgari suriladi, o'quvchilar o'zini namoyon qilishi, o'z fikr va tashabbuslarini ro'yobga chiqarishi mumkin. Ta'lim muassasasida o'quvchi-yoshlar o'z imkoniyatlarini to'liq namoyon qilishi uchun psixologik qo'llab-quvvatlash, emotsional barqarorlikni mustahkamlash, tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish muhitini yaratish zarur. O'qituvchi va o'quvchi, ota-ona, jamoa a'zolari o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning sog'lom bo'lishi — ijtimoiy ishonch va madaniy rivojlanishda muhim qadamdir. Kasbiy ta'lim tashkilotlarida jamoada sog'lom muhit yaratish uchun to'g'ri

yetakchilik, samarali boshqaruv, ochiqlik va halollik asos bo'ladi. Har bir o'quvchi va o'qituvchi o'z kasbini yuragidan tanlagan, jamoa a'zolari bir-birini hurmat qiladigan va ijobiy muhitda faoliyat yuritadigan jamiyat taraqqiyotida yangi bosqichlarni egallashlari mumkin. Psixolog va pedagoglar uchun doimiy o'z ustida ishlash, yangi usullarni o'rganish va tajriba almashish imkoniyati yaratiladi [2].

Sog'lom muhit formlarini amaliyotga joriy etish orqali jamoatda ishonchli, ochiq va ijobiy psixologik fazoning shakllantirilishi yuksak natijalarga olib keladi. Jamoaviy ishlarni tashkil etishda muammolar ochiq muhokama qilinishi, har bir ishtirokchi o'z takliflarini ayta olishi, kechirimlilik va bag'rikenglik muhitni yanada mustahkamlaydi. Bunday yondashuvda o'quvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini mustahkamlash bilan birga, o'zaro ko'mak, hamkorlik va yordam muhitini ham rivojlantiradi. O'quvchilar ishtiroki va muvaffaqiyatiga zamin yaratadigan psixologik sog'lom muhit nafaqat kasbiy rivojlanishda, balki shaxsiy hayotda ham ular uchun tayanch nuqtasiga aylanadi. Zamonaviy ta'lim sohasida psixologik muhit individual yondashuv, demokratik muhit va emotsional ko'mak elementlariga asoslanishi lozim. Shunda o'quvchi jamoaviy ishlarga jalb qilinadi, talab va ehtiyojlariga mos tarzda rag'batlantiriladi, individual imkoniyatlarini ro'yobga chiqaradi. Kasbiy ta'lim muassasalari kelajak uchun zamonaviy, innovatsion va ijodiy shaxslarni tarbiyalash maqsadida ishlaydi. Sog'lom muhit jamiyatda barqaror rivojlanish, madaniyat, ma'naviyat va iqtisodiy yuksalishga ham turtki beradi. Yaqin yillarda zamonaviy ta'lim tizimida ham intellektual, ham psixologik jabhada mutaxassislarni tayyorlashga katta ahamiyat beriladi. Har bir kasbiy ta'lim muassasasida sog'lom psixologik muhit yaratishda shaxslararo munosabatlarni barqarorlashtirish, emotsional barqarorlikni qo'llab-quvvatlash, mavzu doirasida tizimli diagnostika va individual yondashuv imkoniyatlarini yo'lga qo'yish zarur. O'zaro hurmat, bir-birini qadrlash, do'stona muhit, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot uchun asosdir [3].

Kasbiy kasb-hunar ta'limi sohasida sog'lom muhitni yaratish, ma'naviy-axloqiy farovonlik, ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar, professional taraqqiyotni qo'llab-quvvatlashda muhim rol o'ynaydi. Sog'lom muhit jamoa a'zolarini birlashtirish, o'zaro hamkorlik va hamjihatlikni mustahkamlash, har bir insonni o'z imkoniyatlarini to'liq namoyon qilishiga yordam beradi. Yangi pedagogik texnologiyalar, innovatsion uslub va metodlar asosida psixologik yordam, rag'batlantirish tizimini yo'lga qo'yish orqali, har bir o'quvchi o'z orzu va intilishlariga erishadi. Sog'lom muhit tashabbuskorlik, fidoyilik va yuksak mas'uliyatga undaydi, kasbga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi, jamiyatda barkamol shaxslar yetishib chiqadi. Kasbiy ta'lim tashkilotlarida psixologik muhitga sodiqlik, innovatsion va amaliy yondashuv, har bir insonning o'zini anglash va rivojlanishi, bir-birini hurmat qilish va ko'mak ko'rsatishga tayyorlik muassasa taraqqiyotida muhim omil hisoblanadi. O'quvchi va pedagoglar qadriyatlarini

e'zozlash, jamoada sog'lom, do'stona, ishonchli va emotsional barqaror muhitni shakllantirish ustivor vazifadir [4].

Xulosa

Kasbiy ta'lim tashkilotlarida psixologik sog'lom muhit yaratish nafaqat professional tayyorgarlik, balki sog'lom jamiyat qurilishida ham muhim omil sanaladi. Sog'lom muhit barqaror rivojlanish, taraqqiyot va ijobiy natijalar kafolati bo'lib, yoshlarning ijtimoiy, kasbiy va shaxsiy hayoti uchun asos zamin yaratadi. Bunday muhitda o'sib kelayotgan avlod chin ma'noda intellektual va ma'naviy barkamol inson bo'lib yetishadi. Sog'lom muhit kasbiy o'sishda, jamoadagi barcha a'zolarining o'z imkoniyatlaridan to'liq foydalanishida muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdullaeva, D. T. (2020). Kasbiy ta'lim muassasalarida psixologik muhit yaratish asoslari. Toshkent: Yangi asr avlodi nashriyoti. — 214 bet.
2. Alimova, S. N. (2019). O'quv muassasalarida sog'lom psixologik iqlim. Samarqand: SamISI nashriyoti. — 167 bet.
3. Davlatova, D. Z. (2018). Ta'lim tashkilotlarida emotsional barqarorlik va muhit. Buxoro: BuxDU nashriyoti. — 199 bet.
4. Karimova, Z. U. (2021). Kasbiy ta'limda ijtimoiy psixologik iqlim va unga ta'sir etuvchi omillar. Toshkent: Nodir nashriyot. — 254 bet.
5. Qurbonov, A. A. (2022). Psixologiya va ta'lim muammolari. Andijon: AndDU nashriyoti. — 326 bet.
6. Rasulova, G. A. (2023). Ta'lim muassasalarida psixologik yordam ko'rsatish. Farg'ona: FTI nashriyoti. — 189 bet.
7. Umarova, D. R. (2017). Jamoada psixologik muhit va uning ahamiyati. Toshkent: Ma'rifat nashriyoti. — 120 bet.